

Elokuisena lauantaina 8.8.2020 kokoontui joukko Pietari Tauriaisen (1815-1884) jälkeläisten - oulujokisten Eetu s 28. 12.1890 ja Antti s 11.8.2894 Tauriaisen sukua Oulujärven maisemiin, Kassu Halosen Taidetalolle. Kokoontumisen ajatuksena oli virittää ”serkkutapaamisia,” joita Tauriaisen sukukokouksessa Paltamossa kesällä 2019 ideoitiin. Mukava joukko sukua olikin saapunut tapaamiseen.

Päivä aloitettiin kahvilla ja Eeva-Liisa Kronqvist - koordinaattorina - toivotti tulijat lämpimästi tervetulleiksi. Puheenjohtaja Elina Pyykkönen taustoitti ajatusta siitä, miten edellisessä kokouksessa Paltamossa oli suunniteltu seuran organisoitumista.

Lehtori FT Jouni Kauhanen piti mielenkiintoisen esitelmän Kainuun asutushistoriasta, jossa hän käsitteli Oulujärven ympäristön historiaa lähtien aina esihistoriasta ja päätyen 1960-70-luvulle. Oheisena tekstinä esityksen tiivistelmä:

” Esitelmäni työotsikko on "Kainuun asutushistorian päälinjoja". Olen jakanut esitelmäni kolmeen jaksoon. Aloitan esihistorianjaksolla, jossa käsittelen Oulujärven ympäristön ja Ylä-Kainuun esihistorian yleiskuvaa sekä kivikauden että metallikausien ajalta, ja nostan esille myös uusia arkeologisia löytöjä ja tutkimustuloksia. Tehtyjen esinelöytöjen perusteella ihminen asettui nykyisen Kainuun alueelle varsin pian sen jälkeen, kun eläminen jääkauden jälkeen yleensä alkoi olla mahdollista. Museovirastontietokannassa esimerkiksi Paltamosta esihistoriallisia löytöpaikkoja (asuinpaikkoja tai muita löytöpaikkoja) tunnetaan 40, joista kivikautisia asuinpaikkoja on 35. Suomussalmelta tunnetaan esihistoriallisia löytöpaikkoja 404, Puolangalta 46 ja Vaalasta 104. Uudemmassa tutkimuksessa varhaisen – jopa kivikautisen – maanviljelyn esimerkkejä on paikallistettu myös Kainuusta. Toisaalta arkeologisia esinelöytöjä tehdään jatkuvasti – toukokuussa 2020 löytyi Suomussalmen Kiantajärvestä löytyi tuhat vuotta vanha koru ja Vaalan Säräisniemeltä kesäkuussa 2020 neljä 1700-luvun ploomuraha. Viime aikoina on edennyt myös esimerkiksi asumispainanteiden ja pyyntikuoppien tutkimus.

Toisessa jaksossa etenen muutamien keskiajan yksityiskohtien kautta savolaisen uudisasutukseen, asutuksen vaikeuksiin rappasotien ja myöhempien suurvaltasotien paineessa, sotarasituksen aiheuttamaan sotapakolaisuuteen ja isonvihan ihmisryöstöihin. Sitten käyn maa- ja metsätaloudesta eläneen Kainuun myöhemmän asutushistorian perusvaiheita aina toisen maailmansodan jälkeiseen maaseudun nousuun. Aikanaan asutuspolitiikka (asutuslait) oli paisti elinkeinopolitiikkaa niin myös yleistä yhteiskuntapolitiikkaa, jolla oli myös sosiaalinen ulottuvuus. Vuonna 1945 säädetyin maahankintalain perusteella Kainuussa (Vaala mukana) perustettiin 132 asuntotonttia.

Kolmannessa jaksossa esittelen Kainuun maakunnan 1800- ja 1900-lukujen siirtolaisuuden teemoja (länteen, itään ja pohjoiseen) ja 1960-luvun ja 1970-luvun maaltapakoa. Suomen Amerikan siirtolaisuus kääntyi selvään nousuun 1880-luvun alussa. Näin tapahtui myös Kainuussa. Suomussalmella ja Puolangalla siirtolaisuuden nousu yhdistettiin Kurimon ja Ämmän ruukkien alasajoon. Asiaan vaikuttivat myös katovuodet, vuoden 1878 asevelvollisuuslain toimeenpano, viestit Amerikasta ja

lippujen halpeneminen – sittemmin routavuodet. 1900-luvun alussa esimerkiksi Puolangalta lähti vuosittain noin 50 siirtolaista Amerikkaan. Auhon kylän siirtolaisuusaste oli Puolangan korkein – suhteellisesti vähintään oli Amerikan siirtolaisuus tuossa vaiheessa Joukokylästä, Kotilasta ja Suolijärveltä.- Nostan esille myös muun muassa muutamia yksityiskohtia Muurmannin legioonasta ja Neuvostoliittoon muuttaneista. Elinkeinorakenteen murroksessa 1960- ja 1970-luvuilla väki muutti kaupunkeihin ja Ruotsiin. Vuoden 1969 peltojen paketoitilain vaikutukset näkyivät maanviljelyksen ja karjanhoidon alasarjona. Itä- ja Pohjois-Suomen asuntotilaa, 318 asuntoviljelystilaa, 929 viljelystilaa eli yhteensä 1 567 tilaa. Lisäksi muodostettiin tilojen elinkelpoisuuden turvaamiseksi 1 206 lisäaluetta ja muita alueita 56. Kaikkiaan 2 829 tilaan/alueeseen käytettiin maata 181 475 hehtaaria. Kainuun asutushistoriaan on luontevaa liittää myös yleisiä ehtoja ja niiden muutoksia.”

Lounas ja kahvit nautimme talon kauniissa juhlasalissa ja kuuntelimme vielä esityksen Kassu Halosen elämäntyöstä musiikin parissa. Tämän jälkeen siirryimme Mari ja Antti Rounajan mökille, edelleen samoihin Oulujärven maisemiin, jossa viivähdimme nauttien kesäpäivästä ja osa myös uinnista. Meistä tuntui, että tämäntyyppisiä tapaamisia on jatkossakin on hyvä järjestää.

Serkkupiirien rakentaminen voi tapahtua spontaanisti ja aloitteen voi jatkossakin tehdä uusista piireistä. Mikäli olet epävarma, mihin kuulut, niin aina voi liittyä Suomussalmen haaraan, koska sukumme alkujuuret löytyvät sieltä. Elina Pyykkönen koordinoi tätä ryhmää ja hänen sähköpostinsa on: elinapyykkonen@gmail.com.